

“NİYETİM İYİ”

DİYEREK

BİD‘ATI

MESRULAŞTIRMAYA

ŞER‘Î REDDİYE

KUR‘AN VE SÜNNET
DELİLLERİ IŞIĞINDA

UBEYDULLAH ARSLAN

İSLAM DAVETÇİSİ

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD‘ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER‘İ REDDİYE

5 MADDEDE KISA ÖZET

1 İYİ NİYET TEK BAŞINA YETERLİ DEĞİLDİR

İbadetin kabulü için ihlâs ve Sünnete ittibâ birlikte gerekir. Kişinin hayrı istemesi, delilsiz bir ibadeti meşru hâle getirmez.

Delil: “Kim bizim emrinizin üzerinde olmadığı bir amel işlerse o reddedilmiştir.” (Müslim, 1718)

2 İBADET DELİLLE YAPILIR

İbadetlerde ölçü insanların güzel görmesi değil, Allah ve Resûlünün ﷺ meşru kılmasıdır. İbadetin şekli, zamanı veya miktarı delilsiz şekilde dine bağlanmaz.

Delil: (Şûrâ, 21)

3 “GÜZEL BİD‘AT” İDDİASI NEBEVÎ ÖLÇÜYE ARZ EDİLİR

Resûlullah ﷺ “Her bid‘at dalâlettir” buyurmuştur. Hz. Ömer’in teravih hakkındaki sözü ise yeni bir ibadet icadı değildir; teravihin Nebevî aslı vardır.

Delil: (Ebû Dâvûd, 4607; Buhârî, 2010)

4 YENİ VASITA İLE YENİ İBADET AYNI DEĞİLDİR

Mikrofon, matbaa veya Mushafın cem‘i gibi uygulamalar yeni ibadet değil, meşru maksada hizmet eden vasitalardır. Bid‘at ise delilsiz bir uygulamaya ibadet vasfı verilmesidir.

Delil: (Buhârî, 4986)

5 DUYGU DEĞİL, İHLÂS VE İTTİBÂ ÖLÇÜDÜR

Bir amelin huzur vermesi veya çok sevilmesi onun şer‘î delili değildir. Allah sevgisinin doğruluğu Resûlullah’a ﷺ tâbi olmakla ortaya çıkar.

Delil: “Eğer Allah’ı seviyorsanız bana tâbi olun...” (Âl-i İmrân, 31)

ÖZET ÖLÇÜ

İyi niyet + sahih delil + Sünnete ittibâ.

Niyet bid‘ati Sünnet yapmaz; Sünnete uygunluk niyetin doğruluğunu tamamlar.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

Şayet bu özet yeterli değilse, konunun Kur’an ve Sünnet delilleri ışığında geniş açıklaması için serinin tamamına müracaat ediniz.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD‘ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER‘Î REDDİYE

01

İYİ NİYET, SÜNNETE AYKIRI AMELİ MEŞRU KILMAZ

İbadetin kabulünde iyi niyet tek başına yeterli değildir. Amel hem Allah için hâlis olmalı hem de Resûlullah'ın ﷺ Sünnetine uygun bulunmalıdır. Allah Teâlâ:

“Kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa salih amel işlesin ve Rabbine ibadette hiç kimseyi ortak koşmasın.”

(Kehf, 110)

Fudayl b. İyâd rahimehullah amelin kabulündeki bu iki esası, “en hâlis ve en doğru” şeklinde açıklamış; hâlis olanın Allah için, doğru olanın ise Sünnete uygun amel olduğunu belirtmiştir.

Resûlullah ﷺ ölçüyü kesin biçimde koymuştur:

“Kim bizim emrimizin üzerinde olmadığı bir amel işlerse o reddedilmiştir.”

(Müslim, 1718)

Abdullah b. Mes'ûd رضى الله عنه kendisine “Vallahi biz yalnız hayrı istedik” diyenlere: “Nice hayrı isteyen vardır ki ona ulaşamaz.” diye cevap vermiştir.

İbn Useymîn rahimehullah da salih amelin iki temel vasfını ihlâs ve Resûlullah'a ﷺ mutâbaat olarak açıklar.

Bu sebeple bid'at karşısındaki soru yalnız “Niyetin nedir?” değildir; “Bu ibadetin Sünnette delili nedir?” sorusu da zorunludur.

ÂYET DELİLİ

“Kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa salih amel işlesin ve Rabbine ibadette hiç kimseyi ortak koşmasın.”

(Kehf, 110)

HADİS DELİLİ

“Kim bizim emrimizin üzerinde olmadığı bir amel işlerse o reddedilmiştir.”

(Müslim, 1718)

İLMÎ ÖLÇÜ

İyi niyet bid'ati Sünnet yapmaz.

İbadetin kabulü için ihlâsla beraber Nebevî ittibâ gerekir.

KAYNAKÇA

- 1 Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, Fudayl b. İyâd'ın Mülk 2 tefsiri.
- 2 Müslim, es-Sahîh, no. 1718.
- 3 Dârimî, es-Sünen, Mukaddime, Abdullah b. Mes'ûd'un zikir halkası rivayeti.
- 4 İbn Useymîn, Şerhu'l-Erba'îne'n-Neveviyye, 5. hadis şerhi.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD‘ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER‘Î REDDİYE

02

İBADETLERDE ASIL, DELİLE BAĞLILIKTIR

İbadet, kişinin güzel gördüğü şekilde değil, Allah'ın ve Resûlünün ﷺ meşru kıldığı şekilde yapılır. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Yoksa onların, Allah'ın izin vermediği şeyleri dinden kendilerine şeriat kılan ortakları mı vardır?”
(Şûrâ, 21)

Resûlullah ﷺ: **“Kim bizim emrimizin üzerinde olmadığı bir amel işlerse o reddedilmiştir.”** buyurmuştur.[1]

Bu hadis, ibadette ölçünün kişisel tercih değil Nebvî delil olduğunu gösterir.

İmam Mâlik rahimehullahın meşhur ifadesiyle:

“O gün din olmayan şey, bugün de din olamaz.”[2]

Çünkü din Resûlullah'ın ﷺ vefatıyla tamamlanmıştır; sonradan bir uygulamaya ibadet vasfı vermek için şer‘î delil gerekir.

Şeyh İbn Useymîn rahimehullah, ibadetin Sünnete uygun olabilmesi için onun sebep, cins, miktar, şekil, zaman ve mekân bakımından şeriata uygun olması gerektiğini açıklar.[3] Mesela aslında meşru olan bir zikri, delilsiz şekilde belirli bir sayı veya belirli bir zamana tahsis ederek bunu dinî uygulama hâline getirmek ayrıca delil ister.

Şeyh Abdülkerim el-Hudayr da bid‘ati, Kitap ve Sünnet’te meşruiyetine dayanak bulunmaksızın Allah’a yakınlaşmak amacıyla yapılan uygulamalar bağlamında açıklar.[4] Dolayısıyla “Bu da bir ibadettir, bunda ne sakınca olabilir?” sözü tek başına hüccet değildir.

Şeyh Sâlih el-Fevzân da ibadetlerin tevkîfî olduğunu vurgular: Allah’a ancak O’nun meşru kıldığı şekilde ibadet edilir; insanların kendi görüşleriyle yeni ibadet biçimleri belirlemeleri meşru değildir.[5]

Mesele ibadeti azaltmak değil, ibadeti vahye bağlamaktır. Selefî usûlde Allah’a yakınlaşmak isteyen kimse önce “Bu güzel mi?” diye değil, “Bunun Kitap ve sahih Sünnette dayanağı nedir?” diye sorar.

ÂYET DELİLİ

“Yoksa onların, Allah'ın izin vermediği şeyleri dinden kendilerine şeriat kılan ortakları mı vardır?”

(Şûrâ, 21)

HADİS DELİLİ

“Kim bizim emrimizin üzerinde olmadığı bir amel işlerse o reddedilmiştir.”

(Müslim, 1718)

İLMÎ ÖLÇÜ

İbadetlerde iyi niyetten sonra delili sor.

Allah’a yaklaşmanın yolu, insanın icat ettiği değil Allah'ın meşru kıldığı ibadettir.

KAYNAKÇA

- 1 Müslim, es-Sahîh, Kitâbü'l-Akdiye, no. 1718.
- 2 Şâtibî, el-İ'tisâm, İmam Mâlik'ten naklen, bid‘at ve dinin kemale ermesi bahsi.
- 3 İbn Useymîn, el-İbdâ' fî Kemâli's-Şer' ve Hatar'il-İbtidâ', mutâbaatın şartları bahsi.
- 4 Abdülkerim el-Hudayr, bid‘atin tarifi ve ibadetlerde tevkîf konusunda fetva ve dersleri.
- 5 Sâlih el-Fevzân, el-Bid'atu Ta'rîfuhâ, Envâuhâ ve Ahkâmuhâ, ibadetlerin tevkîfiliği bahsi.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD’ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER’Î REDDİYE

03

RESÛLULLAH’IN ﷺ EMRİNE UYMAYAN AMEL REDDEDİLİR

İbadette yalnız “Ne yapmak istiyorum?” değil,
“Resûlullah ﷺ bunu nasıl yaptı?” sorusu esastır.
Allah Teâlâ:

“Resûl size ne verdiyse onu alın;
sizi neden sakındırıysa ondan sakının.”
(Haşr, 7)

Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

“Kim bizim emrimizin üzerinde olmadığı bir
amel işlerse o reddedilmiştir.”[1]

Bu hadis, ibadetlerin kabulünde Nebevî mutâbaatın temel ölçülerinden biridir. Niyet güzel olsa bile Sünnete aykırı biçimde ihdas edilen ibadet bununla meşru hâle gelmez.

İmam İbn Receb rahimehullah, bu hadisi İslâm’ın büyük esaslarından biri kabul eder ve onun amellerin zahirî ölçüsü olduğunu açıklar. “Ameller niyetlere göredir” hadisi bâtındaki niyeti ölçerken, bu hadis amelin şeriata uygun olup olmadığını ölçmektedir.[2]

Şeyh İbn Useymîn rahimehullah da aynı iki esası vurgular: İbadet Allah için hâlis ve Resûlullah’a ﷺ uygun olmadıkça kabul şartlarını tamamlamaz.[3] Böylece ihlâs, kişiye ibadetin şeklini kendi tercihiyle göre belirleme yetkisi vermez.

Şeyh Elbânî rahimehullah da bid’atle mücadelede yalnız samimiyet iddiasının yeterli olmadığını vurgulamış; Abdullah b. Mes’ûd’un “Nice hayrı isteyen vardır ki ona ulaşamaz” sözünü bu meselede önemli bir Selefî ölçü olarak kullanmıştır.[4]

Bu sebeple bir ibadet hakkında “Maksadımız hayırdır” demeden önce onun Nebevî dayanağı araştırılır. Dinde hayır, yalnız güzel maksatla değil; güzel maksat ile sahih ittibânın birleşmesiyle aranır.

ÂYET DELİLİ

“Resûl size ne verdiyse onu alın;
sizi neden sakındırıysa
ondan sakının.”

(Haşr, 7)

HADİS DELİLİ

“Kim bizim emrimizin
üzerinde olmadığı bir
amel işlerse o
reddedilmiştir.”

(Müslim, 1718)

İLMÎ ÖLÇÜ

İbadetin güzelliğini yalnız
niyetinle ölçme.

Resûlullah’ın ﷺ emrine ve
Sünnetine uygunluğu da
amelin temel ölçüsüdür.

KAYNAKÇA

- 1 Müslim, es-Sahîh, Kitâbü’l-Akdiye, no. 1718.
- 2 İbn Receb el-Hanbelî, Câmi’u’l-Ulûm ve’l-Hikem, 5. hadis şerhi.
- 3 İbn Useymîn, Şerhu’l-Erba’îne’n-Neveviyye, 5. hadis şerhi.
- 4 Elbânî, Silsietü’l-Hüdâ ve’n-Nûr, bid’at ve ittibâ bahisleri; Abdullah b. Mes’ûd rivayeti için: Dârimî, es-Sünen, Mukaddime.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD’ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER’İ REDDİYE

04 “HER BİD’AT DALÂLETTİR” NEBEVÎ BİR KAİDEDİR

Bid’at hakkında ölçüyü insanların güzel görmesi değil, Resûlullah’ın ﷺ hükmü belirler. Nebî ﷺ hutbelerinde ümmetini sonradan dine sokulan uygulamalardan sakındırmış ve şöyle buyurmuştur:

“İşlerin sonradan çıkarılanlarından sakının. Çünkü her bid’at dalâlettir.” [1]

Şeyh İbn Useymîn rahimehullah, hadisteki “her” ifadesinin umum bildirdiğini açıklayarak şer’î anlamdaki bid’at için “güzel bid’at” şeklinde bir istisnanın Nebevî ifadeden çıkarılamayacağını belirtir. [2] Dünyevî yenilik ile Allah’a yaklaşmak amacıyla dine eklenen ibadet birbirinden ayrılmalıdır.

Şeyh İbn Bâz rahimehullah da bid’atı, Allah’ın meşru kılmadığı bir şeyi din ve ibadet olarak ihdas etmek çerçevesinde açıklar. Bu sebeple insanların faydalı gördüğü dünyevî araçlarla, dinde sonradan ortaya çıkarılan ibadetleri aynı hükme koymak doğru değildir. [3]

Şeyh Sâlih el-Fevzân da “bid’at-i hasene” iddiasını değerlendirirken Resûlullah’ın ﷺ “Her bid’at dalâlettir” sözünün açık ve genel olduğunu vurgular. Bir uygulamanın insanlar tarafından güzel görülmesi, ona şer’î bir asıl kazandırmaz. [4]

Selefin bu konudaki hassasiyetini Abdullah b. Ömer رضی اللہ عنہما şu sözlerle özetlemiştir:

“İnsanlar güzel görse bile her bid’at dalâlettir.” [5]

Dolayısıyla tartışmanın merkezi “Bu uygulama güzel mi?” değil, “Bunun dinde sahih bir aslı var mı?” sorusudur.

Burada önemli ayrım şudur: Her yeni şey şer’î bid’at değildir. Yeni ulaşım araçları, mikrofon, matbaa veya eğitim teknolojileri ibadet olarak ihdas edilmiş değildir. Reddiyenin konusu, delilsiz biçimde Allah’a yakınlaştıran dinî amel hâline getirilen yeniliklerdir.

İLMÎ ÖLÇÜ

“Güzel görünüyor” diye bid’ate meşruiyet verme. Şer’î bid’atte ölçü insanların beğenisi değil, Kitap ve Sünnette meşru bir aslının bulunup bulunmamasıdır.

NEBEVÎ DELİL

Resûlullah ﷺ buyurmuştur:
“İşlerin sonradan çıkarılanlarından sakının. Çünkü her bid’at dalâlettir.”

(Ebû Dâvûd, 4607; Tirmizî, 2676)

HADİS DELİLİ

Resûlullah ﷺ buyurmuştur:
“Her bid’at dalâlettir.”

(Ebû Dâvûd, 4607; Tirmizî, 2676)

DOĞRU AYRIM

Her yeni şey şer’î bid’at değildir.

Reddiyenin konusu, delilsiz biçimde Allah’a yakınlaştıran dinî amel hâline getirilen yeniliklerdir.

- 1 Ebû Dâvûd, es-Sünen, no. 4607; Tirmizî, es-Sünen, no. 2676.
- 2 İbn Useymîn, el-İbdâ’ fî Kemâlî’s-Şer’ ve Hatar’il-İbtidâ’, “küllü bid’atin dalâle” bahsi.
- 3 Abdülaziz b. Bâz, bid’atin tarifi ve hükmüne dair fetvaları, Mecmû’u Fetâvâ ve Makâlât Mütenevvîa.
- 4 Sâlih el-Fevzân, el-Bid’atu Ta’rîfuhâ, Envâuhâ ve Ahkâmuhâ, “bid’at-i hasene” bahsi.
- 5 Lâlekâî, Şerhu Usûli’tikâdi Ehli’s-Sünne ve’l-Cemâ’a, Abdullah b. Ömer’den bid’at hakkında nakil.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD’ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER’İ REDDİYE

05

HZ. ÖMER’İN “NE GÜZEL BİD’AT” SÖZÜ ŞER’İ BİD’ATE DELİL DEĞİLDİR

Hiz. Ömer’in رضي الله عنه teravih namazı hakkında söylediği “Bu ne güzel bid’attir” sözü, dinde yeni bir ibadet ortaya çıkardığı anlamına gelmez. Çünkü teravihin cemaatle kılınmasının aslı Resûlullah’ını ﷺ Sünnetinde zaten mevcuttu.

Âişe رضي الله عنها, Resûlullah’ını ﷺ birkaç gece mescidde cemaatle namaz kıldırđını, daha sonra ise bunun ümmetine farz kılınmasından endişe ettiği için çıkmadığını haber vermiştir.[1] Dolayısıyla Hiz. Ömer yeni bir ibadet başlatmamış, Nebvî aslı bulunan bir Sünneti yeniden topluca uygulamıştır.

İbn Teymiyye rahimehullah, Hiz. Ömer’in burada kullandığı “bid’at” kelimesinin lugavî anlamda olduğunu açıklar. Çünkü şer’î bid’at, Kitap ve Sünnette dayanağı bulunmayan şeydir; teravihin ise bizzat Nebî ﷺ tarafından uygulanmış bir aslı vardır.[2]

Şeyh İbn Useymîn rahimehullah da bu sözü “güzel bid’at” iddiasına delil getirmenin doğru olmadığını belirtir. Hiz. Ömer’in yaptığı şeyin Sünnette aslı bulunduğu için şer’î bid’at sayılamayacağını vurgular.[3]

Şeyh Sâlih el-Fevzân da aynı ayrımı yapar: Hiz. Ömer’in sözü şer’î anlamdaki bid’ati övmek değil, insanların bir imam arkasında yeniden toplanması bakımından lugavî bir isimlendirmedir.[4]

Bu sebeple Hiz. Ömer’in sözü, delilsiz ibadetler için açık bir kapı değildir. Aksine teravih örneği bize şu ölçüyü öğretir:

Bir uygulamanın Nebvî aslı varsa onun ihyası bid’at değildir; Nebvî aslı yoksa güzel isimler verilmesi onu Sünnet yapmaz.

İLMÎ ÖLÇÜ

Hiz. Ömer yeni bir ibadet icat etmedi; Resûlullah’ın ﷺ uyguladığı bir Sünneti ihya etti. Lugavî “bid’at” ile şer’î bid’ati birbirine karıştıрма.

KAYNAKÇA

- 1 Buhârî, es-Sahîh, no. 1129, 2012; Müslim, es-Sahîh, no. 761.
- 2 İbn Teymiyye, İktidâu’s-Sirâti’l-Müstakîm, Hiz. Ömer’in “ne güzel bid’at” sözü bahsi.
- 3 İbn Useymîn, el-İbdâ’ fî Kemâli’s-Şer’ ve Hatar’il-İbtidâ’, “bid’at-i hasene” bahsi.
- 4 Sâlih el-Fevzân, el-Bid’atu Ta’rîfuhâ, Envâuhâ ve Ahkâmuhâ, Hiz. Ömer’in sözü ve bid’atin kısımları bahsi.

ÂYET DELİLİ

Resûl size ne verdiyse onu alın; sizi neden sakındırıyorsa ondan sakının.

(Haşr, 7)

HADİS DELİLİ

İşlerin sonradan çıkarılanlarından sakının. Çünkü her bid’at dalâlettir.

(Ebû Dâvûd, 4607; Tirmizî, 2676)

DOĞRU AYRIM

Her yeni şey şer’î bid’at değildir.

Dünyevî araçlar ile Allah’a yakınlaştıran, delilsiz yeni dinî ibadetleri birbirinden ayır.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD‘ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER‘Î REDDİYE

06

SELEFİN TERK ETTİĞİ İBADETİN NEDEN TERK EDİLDİĞİ ARAŞTIRILIR

Resûlullah’ın ﷺ bir şeyi yapmamış olması tek başına her durumda onun haram olduğunu göstermez. Ancak ibadeti yapmayı gerektiren sebep mevcut, yapmaya imkân var ve engel de bulunmadığı hâlde Nebî ﷺ ile Sahâbe o ibadeti yapmamışsa, bu terk şer‘î açıdan önem taşır.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“İlk öne geçen Muhacirler ve Ensar ile onlara güzeliikle tâbi olanlardan Allah razı olmuştur.”
(Tevbe, 100)

Huzeyfe b. Yemân رضى الله عنه bu konuda güçlü bir Selefî ölçü koymuştur:

“Muhammed’in ﷺ ashâbının ibadet olarak yapmadığı hiçbir ibadeti siz de yapmayın.” [1]

Çünkü Sahâbe hayra ulaşmada sonraki nesillerden daha önde ve Sünneti daha iyi bilen bir nesildi.

İbn Teymiyye rahimehullah, bir ibadeti yapmayı gerektiren sebep Nebî ﷺ zamanında bulunduğu ve herhangi bir engel olmadığı hâlde onun yapılmamış olmasının, sonradan o fiili düzenli bir dinî yaklaşma biçimine dönüştürmeye karşı delil olduğunu açıklar. [2]

Şeyh İbn Useymîn rahimehullah da Sünnete uygunlukta yalnız yapılan fiilleri değil, terki de dikkate alır. Nebî’nin ﷺ bir ibadeti yapmayı gerektiren sebep bulunduğu hâlde terk ettiği yerde, kişinin o ameli Allah’a yaklaşma maksadıyla ihdas etmesi mutâbaata aykırı olabilir. [3]

Şeyh Sâlih el-Fevzân da bid‘at bahsinde aynı esasa dikkat çeker: Selefin yapmadığı bir ibadeti, “niyetimiz hayırdır” diyerek dine eklemek doğru değildir. İbadette hayır, önceki nesillerden daha fazla uygulama üretmekte değil, onların sahih Sünnete bağlılığını takip etmektedir. [4]

İLMÎ ÖLÇÜ

Her terk haramlık delili değildir. Fakat sebep ve imkân bulunduğu, engel de olmadığı hâlde Nebî ﷺ ve Sahâbenin terk ettiği bir şeyi sonradan özel ibadet hâline getirmek şer‘î delil ister.

ÂYET DELİLİ

“İlk öne geçen Muhacirler ve Ensar ile onlara güzeliikle tâbi olanlardan Allah razı olmuştur.”

(Tevbe, 100)

SÖZ DELİLİ

“Muhammed’in ﷺ ashâbının ibadet olarak yapmadığı hiçbir ibadeti siz de yapmayın.”

(Huzeyfe b. Yemân رضى الله عنه)
[Ebû Dâvûd, Zühd]

ESAS DELİL

İbadeti yapmayı gerektiren sebep mevcutken Nebî ﷺ ve Sahâbenin terk ettiği şeyi sonradan ibadet hâline getirmek, delil bulunmadıkça mutâbaata aykırı olabilir.

KAYNAKÇA

- 1 Ebû Dâvûd, Kitâbü’z-Zühd, Huzeyfe b. Yemân’dan nakil; ayrıca bid‘at ve ittibâ bahislerinde Selef eserlerinde nakledilmiştir.
- 2 İbn Teymiyye, İktidâu’s-Sirât’i’l-Müstakîm, ibadetlerde sebep mevcut olduğu hâlde Nebî’i terk bahsi.
- 3 İbn Useymîn, el-İbdâ’ fî Kemâli’s-Şer’ ve Hatar’il-İbtidâ’, mutâbaat ve bid‘at bahisleri.
- 4 Sâlih el-Fevzân, el-Bid‘atu Ta’rîfuhâ, Envâuhâ ve Ahkâmuhâ, Sünnete ittibâ ve bid‘atten sakındırma bahisleri.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD‘ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER‘İ REDDİYE

07

MASLAHAT-I MÜRSELE İLE BİD‘AT AYNI ŞEY DEĞİLDİR

Dinde sonradan ortaya çıkan her şey bid‘at değildir. Maslahat için kullanılan yeni bir vasıta ile Allah’a yakınlaşmak maksadıyla ihdas edilen yeni bir ibadet birbirinden ayrılmalıdır. Selefin Kur’an’ı bir mushaf hâlinde toplaması bunun açık örneklerindendir.

Zeyd b. Sâbit رضى الله عنه, Ebû Bekir’in رضى الله عنه emriyle Kur’an’ın cem’ edildiğini haber vermiştir. [1] Bu çalışma yeni bir ibadet ortaya çıkarmamış; aksine Allah’ın kitabını muhafaza eden bir vasıta olmuştur.

İbn Teymiyye rahimehullah, şeriatın emrettiği bir maksada hizmet eden vasıtalarla, delilsiz şekilde din edinilen ibadetleri birbirinden ayırır. Bir aracın sonradan ortaya çıkması, onu kendiliğinden şer‘î bid‘at hâline getirmez. [2]

Şeyh İbn Useymîn rahimehullah da bid‘atin ibadet alanında değerlendirilmesi gerektiğini açıklar. İnsanların hayatını ve meşru ibadetlerin uygulanmasını kolaylaştıran yeni araçlar, sırf Resûlullah ﷺ döneminde bulunmadıkları için bid‘at sayılmaz. [3]

Şeyh Sâlih el-Fevzân da aynı ayrımı vurgular: Dünyevî yenilikler ile dinde ihdas edilen yenilikler aynı değildir. Yeni araç ve yöntemlerin hükmü, ibadet olarak ortaya çıkarılan uygulamaların hükmünden farklıdır. [4]

Bu sebeple “Mushaf da sonradan toplandı; öyleyse dinde güzel bid‘at olabilir” şeklindeki kıyas doğru değildir. Mushafın cem’i yeni bir ibadet değil, zaten indirilmiş ve okunması emredilmiş Kur’an’ın korunmasına hizmet eden bir maslahat ve vasıta.

İLMÎ ÖLÇÜ

Yeni bir vasıta ile yeni bir ibadeti birbirine karıştırma. Maslahat şeriatın mevcut maksadına hizmet eder; bid‘at ise delilsiz bir uygulamayı din ve ibadet hâline getirir.

KAYNAKÇA

- 1 Buhârî, es-Sahîh, Kitâbü Fedâilil-Kur‘ân, no. 4986.
- 2 İbn Teymiyye, İktidâu’s-Sırâtîl-Müstakîm, bid‘at, maslahat ve sonradan ortaya çıkan uygulamalar bahisleri.
- 3 İbn Useymîn, el-İbdâ’ fî Kemâlî’s-Şer’ ve Hatar’il-İbtidâ’, bid‘atin tarifi ve dünyevî yenilikler bahsi.
- 4 Sâlih el-Fevzân, el-Bid‘atu Ta’rîfuhâ, Envâuhâ ve Ahkâmuhâ, dinî bid‘at ile dünyevî yeniliklerin ayrılması bahsi.

ÂYET DELİLİ

“İlk öne geçen Muhacirler ve Ensar ile onlara güzeliikle tâbi olanlardan Allah razı olmuştur.”

(Tevbe, 100)

HADİS DELİLİ

Zeyd b. Sâbit رضى الله عنه der ki: “Ebû Bekir’in emriyle Kur’an cem’ edildi.”

(Buhârî, 4986)

ESAS İLKE

Maslahat şeriatın mevcut maksadına hizmet eder; bid‘at ise delilsiz bir uygulamayı din ve ibadet hâline getirir.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD‘ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER‘İ REDDİYE

08

ÂDET VE VASITALARDAKİ YENİLİK İLE İBADETTEKİ BİD‘AT AYRILMALIDIR

Her yeni şey şer‘î bid‘at değildir. Bid‘at, yeniliğin sırf yeni olmasıyla değil, delilsiz olarak din ve ibadet hâline getirilmesiyle ilgilidir. Mikrofon, matbaa, ulaşım ve eğitim araçları ibadet değil; meşru işlere hizmet eden vasıtalar.

Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

“Kim bizim bu işimizde ondan olmayan bir şeyi ihdas ederse o reddedilmiştir.” [1]

Şeyh İbn Bâz rahimehullah, uçak, araba, telefon ve benzeri dünyevî yeniliklerin hadiste kastedilen bid‘at olmadığını; yasaklanan bid‘atin dinde Allah’ın meşru kılmadığı bir ibadetin ortaya çıkarılması olduğunu açıklar.[2]

Şeyh İbn Useymîn rahimehullah da âdetlerde aslın mübahlık, ibadetlerde ise aslın tevkîf olduğunu belirtir. Bu sebeple bir kimse yeni bir ibadet ortaya koymak istediğinde ondan delil istenir; fakat her yeni dünyevî araç için “Nebî ﷺ bunu kullandı mı?” denilmez.[3]

Şeyh Sâlih el-Fevzân da dinî bid‘at ile teknolojik ve dünyevî gelişmeleri birbirinden ayırır. Mikrofonla ezan okumak yeni bir ezan ibadeti değildir; ezanı ulaştırmak için kullanılan yeni bir vasıta.

Dolayısıyla “Sahâbe mikrofon kullanmadı; o hâlde mikrofon da bid‘attır” itirazı doğru değildir. Selefî usûl, ibadetin kendisiyle ibadete hizmet eden vasıtayı birbirine karıştırmaz.

İLMÎ ÖLÇÜ

İbadet ile vasıtayı ayır: Yeni araçlar kendiliğinden şer‘î bid‘at değildir. Bid‘at, delilsiz bir uygulamanın Allah’a yakınlaştıran dinî amel hâline getirilmesidir.

ÂYET DELİLİ

“Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinize olan nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm’ı seçtim.”

(Maide, 3)

HADİS DELİLİ

Resûlullah ﷺ buyurmuştur: “Kim bizim bu işimizde ondan olmayan bir şeyi ihdas ederse o reddedilmiştir.”

(Buhârî, 2697; Müslim, 1718)

ESAS İLKE

Vasita meşru bir maksada hizmet ederse caizdir. İbadet, yalnızca Kitap ve Sünnette meşru kılındığı şekliyle yapılır. Delilsiz ibadet bid‘attır.

KAYNAKÇA

- 1 Buhârî, es-Sahîh, no. 2697; Müslim, es-Sahîh, no. 1718.
- 2 İbn Bâz, Mecmû‘u Fetâvâ ve Makâlât Mütenevvîa, bid‘atin tarifi ve dünyevî yenilikler bahsi.
- 3 İbn Useymîn, el-İbdâ‘ fî Kemâli’s-Şer‘ ve Hatar’il-İbtidâ‘, ibadet ve âdetlerin hükmü bahsi.
- 4 Sâlih el-Fevzân, el-Bid‘atu Ta‘rîfuhâ, Envâuhâ ve Ahkâmuhâ, dinî bid‘at ile dünyevî yeniliklerin ayrılması bahsi.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD‘ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER‘Î REDDİYE

09

ALLAH’A YAKLAŞMANIN ÖLÇÜSÜ DUYGU DEĞİL, İHLÂS VE İTTİBÂDIR

Bir ibadetin insanı duygulandırması, huzur vermesi veya çok kişi tarafından sevilmesi, o amelin şer‘î delili değildir. Allah sevgisinin doğruluğu, Resûlullah’a ﷺ ittibâ ile ölçülür. Allah Teâlâ:

“De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız bana tâbi olun ki Allah da sizi sevsin.” (Âl-i İmrân, 31)

İbn Kesîr rahimehullah bu âyeti açıklarken, Allah’ı sevdiğini iddia eden kimsenin Muhammedî yola tâbi olmadıkça iddiasında doğru olmayacağını belirtir. [1] Böylece sevgi ve samimiyetin ölçüsü, yalnız his değil Sünnete uygunluktur.

İbn Teymiyye rahimehullah da Allah’a kulluğun iki temel üzerine kurulduğunu açıklar: Allah’tan başkasına ibadet etmemek ve Allah’a ancak O’nun meşru kıldığı şekilde ibadet etmek. [2] Güzel niyet, ikinci esası ortadan kaldırmaz.

Şeyh İbn Useymîn rahimehullah, ibadetin kabulü için ihlâs ve mutâbaatın birlikte bulunması gerektiğini vurgular. İnsan yaptığı amelden etkilenebilir; fakat bu durum, amelin Sünnete uygun olup olmadığını belirleyen bağımız bir delil değildir. [3]

Şeyh Abdürrezzâk el-Bedr de Allah sevgisinin yalnız bir iddia ve duygu olmadığını; gerçek sevginin Resûlullah’ın ﷺ yoluna tâbi olmayı gerektirdiğini Âl-i İmrân 31 çerçevesinde açıklar. [4]

Bu sebeple “Bunu yapınca Allah’a daha yakın hissediyorum” sözü tek başına ibadeti meşru kılmaz. Mümin duygusunu küçümsemez; fakat duygusunu Sünnete tâbi kılar, Sünneti duygusuna tâbi kılmaz.

İLMÎ ÖLÇÜ

Manevî haz, şer‘î delilin yerini tutmaz. Allah’a yakınlığın yolu ihlâs, sahih delil ve Resûlullah’a ﷺ ittibâdır.

KAYNAKÇA

- 1 İbn Kesîr, Tefsîru’l-Kur’âni’l-Azîm, Âl-i İmrân 31 tefsiri.
- 2 İbn Teymiyye, Mecmû’u’l-Fetâvâ, ibadet, ihlâs ve ittibâ bahisleri.
- 3 İbn Useymîn, Şerhu’l-Erba’îne’n-Neveviyye, 5. hadis şerhi.
- 4 Abdürrezzâk el-Bedr, Allah sevgisi ve Resûle ittibâ konusunda Âl-i İmrân 31 üzerine ders ve açıklamaları.

“NİYETİM İYİ” DİYEREK BİD‘ATİ MEŞRULAŞTIRMAYA ŞER‘Î REDDİYE

10

SÜNNETE SARILMAK, BİD‘ATE KARŞI EN GÜVENLİ YOLDUR

Bid‘atten korunmanın yolu yalnız bid‘at çeşitlerini öğrenmek değil, Resûlullah’ın ﷺ Sünnetini öğrenip ona sımsıkı sarılmaktır. Allah Teâlâ: **“Şüphesiz Allah’ın Resûlünde sizin için güzel bir örnek vardır.”** buyurmuştur. (Ahzâb, 21)

Resûlullah ﷺ ümmet içerisinde ihtilafların çoğalacağını haber verdikten sonra şöyle buyurmuştur: **“Benim Sünnetime ve benden sonra doğru yolu bulmuş râşid halifelerin sünnetine sarılın; ona azı dişlerinizle tutunun. Sonradan çıkarılan işlerden sakının.”**[1] Böylece Nebvî çözüm, ihtilaf zamanında yeni yollar üretmek değil Sünnete dönmek olmuştur.

İmam Mâlik rahimehullahın meşhur sözü bu ölçüyü özetler: **“Bu ümmetin sonu, ancak evvelinin ıslah olduğu şeyle ıslah olur.”**[2] Selefin kurtuluş yolu vahye ve Nebvî rehberliğe bağlılıktı; sonraki nesiller için de esas budur.

Şeyh Elbânî rahimehullah, bid‘atlerden kurtuluşun Sünneti öğrenmek ve onu hayata geçirmekle mümkün olduğunu sürekli vurgulamış; dinin sahih delile ve Selefin anlayışına döndürülmesini davetinin temel esaslarından biri yapmıştır.[3]

Şeyh İbn Bâz rahimehullah da kurtuluş yolunun Allah’ın Kitabına ve Resûlünün ﷺ sahih Sünnetine sarılmak, bid‘atlerden sakınmak ve dini Sahâbenin takip ettiği esas üzere yaşamak olduğunu açıklar.[4]

Şeyh Abdürrezzâk el-Bedr ise Sünnete bağlılığın yalnız sözle gerçekleşmeyeceğini; Sünneti öğrenmek, ona tâbi olmak ve ona aykırı yollardan sakınmakla gerçekleşeceğini vurgular.[5] Bid‘ate karşı en sağlam korunma, Sünnet hakkında sahih ilim sahibi olmaktır.

Sonuç olarak Selefî menhec, insanı ibadetten uzaklaştırmaz; ibadeti Resûlullah’ın ﷺ gösterdiği yola bağlar. Mümin Allah’a yaklaşmak için yeni yollar aramaz; Nebî’nin ﷺ bıraktığı açık ve sahih yol üzerinde yürür.

İLMÎ ÖLÇÜ

Bid‘ate karşı en sağlam siper Sünnettir. Sünneti öğren, sahih delile sarıl ve Allah’a Resûlullah’ın ﷺ öğrettiği şekilde ibadet et.

KAYNAKÇA

- 1 Ebû Dâvûd, es-Sünen, no. 4607; Tirmizî, es-Sünen, no. 2676.
- 2 Kâdî İyâz, eş-Şifâ, İmam Mâlik’ten naklen; Şâtibî, el-İ’tisâm.
- 3 Elbânî, Silsiletü’l-Hüdâ ve’n-Nûr, Sünnete ittibâ ve bid‘atten sakındırma dersleri.
- 4 İbn Bâz, Mecmû’u Fetâvâ ve Makâlât Mütenevvîya, Kitap ve Sünnete sarılma ve bid‘atten sakındırma bahisleri.
- 5 Abdürrezzâk el-Bedr, Sünnete ittibâ ve bid‘atten sakındırma üzerine ders ve açıklamaları.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.